

Dokid: 170000119127
(13/9876-114)

YTTIRANDE AV KÖNKÄMÄ OCH LAINIOVUOMA SAMEBYAR
BETRÆFFANDE UTKAST TIL REGIONAL PLAN FOR REINDRIFT I
TROMS 2016-2028

13/9876-114

27 JUL 2017

Idivuoma och Karesuando den 15 juli 2017

Troms fylkeskommune/Planavdelningen
Postboks 6600
9260 Tromsø
NORGE

Insânt via epost: postmottak@tromsfylke.no; raimo.valle@tromsfylke.no

Yttrande av Könkämä och Lainiovuoma samebyar betræffande utkast til Regional plan for reindrift i Troms 2016-2028 (Pr. 28.03.17) (Ert ärendenr 13/9876-74)

1. Inledning och avgränsningar

Könkämä och Lainiovuoma samebyar (hädanefter Samebyarna) får härmed på förekommen anledning inkomma med yttrande över rubricerat utkast till regionalplan (hädanefter utkast till Regionalplan Reindrift eller Regionalplanen.)

Samebyarnas utlåtande kommenterar de delar och aspekter av utkastet till Regionalplan Reindrift som specifikt inverkar på de samebyar som bedriver renskötsel i Troms fylke (utöver Samebyarna Saarivuoma och Talma samebyar). Yttrandet tar inte ställning till utkastet till Regionalplans eventuella kvaliteter i övrigt.

2. Den obestridliga basen for varje form av Regionalplan Reindrift – alders tids bruk (sedvana)

2.1 *Allmänt om alders tids bruk/sedvana*

2.1.1 Folkrätten

Nutida folkrätt slår tydligt fast att urfolks lokalsamhällens (i samiskt sammanhang reinbeitedistrikt (RBD)/siida/sameby) traditionella bruk av land och naturresurser ger opphov till egendomsrätt till desamma.¹ Man ska noga notera att det är just *traditionellt*

¹ Se bl a FN:s Urfolksdeklaration Art. 26, omfattande praxis från FN:s Rasdiskrimineringskommitté (CERD) samt från regionala människorättsdomstolar och institutioner, främst den Inter-Amerikanska Domstolen för Mänskliga Rättigheter (IACHR).

bruk som skyddas. Det innebär att det inte finns eller får uppställas något krav på att urfolks lokalsamhället ifråga ska ha brukat marken på samma vis som är kutymt inom majoritetssamhället för att egendomsrätt till land ska uppkomma. Tvärtom är det tillräckligt att markanvändandet har gått till på det sätt som är brukligt inom den relevanta urfolksgruppens kultur för att ha etablerat egendomsrätt. I en samisk renskötselkontext innebär detta att om en renskötselgrupp (sameby, RBD, siida) brukat landet på det sätt som är/var normalt inom samisk renskötsel under den aktuella tidsperioden så har egendomsrätt upparbetats.

2.1.2 Norsk intern rätt

Den ovan beskrivna folkrättsnormen kommer även till uttryck i norsk intern rätt, främst genom den norska Høyesteretts dom i den så kallade Selbusaken.² Här bekräftade Høyesterett inledningsvis vad som redan kommit till uttryck i en rad tidigare Høyesterettsdomar, det vill säga att renskötseln i Norge inte är avhängigt något kungligt (statligt) privilegium; att denna inte utgör vad som har brukat refereras till som ett "tålt bruk". Snarare bedrivs renskötseln i Norge baserat på en civilrätt som har etablerat genom alders tids bruk (sedvana). Även om detta var en viktig bekräftelse i sig är dock det mest centrala i Selbudomen att Høyesterett där, i linje med ovan beskriven folkrättsnorm, slog fast att det är just "traditionellt" bruk som etablerar rättigheter. Det innebär att de kriterier som ska vara uppfyllda för att upparbeta rätt till land måste "kulturanpassas" till förhållandena inom den samiska renskötseln. Med andra ord att det är "tillräckligt" att ett samiskt lokalsamhälle (sameby/RBD/siida) har bedrivit renskötsel inom området ifråga enligt vad som är vanligt inom den samiska renskötselkulturen under en längre tid (50 år eller mer) för att egendomsrätt till land ska ha etablerats. Denna förståelse av innehållet i norsk intern rätt bekräftas för övrigt också i utkastet till Regionalplan Reindrift.

2.2 *Specifikt om Samebyarnas rättigheter till land i Troms fylke*

2.2.1 Rätten

För bedömningen av om egendomsrätt till land etablerats genom alders tids bruk (sedvana) av en renskötargrupp saknar det enligt norsk rätt betydelse vilken nationalitet eller vilket folkbokföringsland medlemmarna av gruppen har. Har gruppen brukat ett landområde på sådant sätt som uppfyller kriterierna för etablerande av egendomsrätt till land och naturresurser genom alders tids bruk enligt vad som redogörs för ovan har sådan rätt uppkommit alldeles oavsett medlemmarnas medborgarskap eller fast bosättningsort.

I förevarande sammanhang innebär detta att om en sameby brukat ett landområde i Norge för renbete på sådant sätt som uppfyller kriterierna för alders tids bruk så har samebyn i

² Rt 2001 s. 769.

fråga etablerat egendomsrätt till renbetesområdet i exakt motsvarande utsträckning som om renskötselgruppen hade varit ett norskt RBD eller en norsk siida.

Denna rättsnorm följer av väl etablerad folkrätt vilken som anförts föreskriver att urfolks lokalsamhällens traditionella bruk av land ger upphov till egendomsrätt till densamma, *och som gör så utan att kräva* att bruket ska ha skett i områden där urfolksgruppens i frågas medlemmar är statsmedborgare. Så har exempelvis ILO:s Konvention Nr. 169 om Urfolk och Stamfolk i Oberoende Stater uttryckligen förstått av ILO:s övervakningsorgan. Rättsregeln kommer dock i tillägg till uttryck i norsk intern rätt genom den norska Høyesteretts domar i de så kallade Altevann³ respektive Mauken⁴ sakerna, vilka för övrigt båda avsåg renbetesland i Troms fylke.

2.2.2 Specifikt om Samebyarnas markanvändning i Troms fylke

Om den historiska renskötseln i Troms fylke

Historiskt så var i princip den gränsöverskridande renskötseln den enda form av renskötsel som existerade i Troms fylke och Karesuando/Idivuoma/Soppero/Jukkasjärvi området. Den renskötsel som traditionellt bedrevs i Troms fylke bedrevs av lappbyar som huvudsakligen var baserade i nämnda områden på svensk sida, men som flyttade med sina renar till Troms fylke sommartid. Beträffande Samebyarna beskrivs detta förhållande utförligt och i detalj i Ernst Mankers "De svenska fjällapparna" från 1947.⁵ Här redogörs noggrant, såväl i skrift som genom kartor, för Könkämä lappbys⁶ renbetesområden och flyttmönster, vilket inkluderar sommarland i Norge.⁷ Motsvarande beskrivning ges också för Lainiovuoma lappbys⁸ renbetesland och flyttmönster, inklusive för sommarbeteslanden i Norge.⁹ Mankers redogörelse över renbetesområden och flyttmönster bygger i allt väsentligt på offentligt material.¹⁰ Exempelvis har Lainiovuoma också kartmaterial och annan dokumentation som visar hur samebyn traditionellt har brukat och därmed upparbetat rättigheter till Kvalöy, Senja, Mauken, Skjold och Dividalen områdena.

Samtidigt som det är ostridigt att Samebyarna (tidigare lappbyarna) traditionellt har betat sina renar i Troms fylke är det lika klart att det historiskt inte har existerat någon

³ Rt 1968 s. 429.

⁴ Rt 1985 s. 532. Se här särskilt s. 541. Här anför lagmansrätten att det är uppenbart att den renskötsel som historiskt bedrevs av "svenska" samer i det aktuella området i Troms fylke hade en sådan stadighet och karaktär att den åtnjöt rättsligt skydd och att den "svenska" renskötseln vid händelse av ingrepp var berättigad till ersättning.

⁵ Ernst Manker, "De svenska fjällapparna", Svenska Turistförenings Förlag, STF:s publ. Nr 967 (Stockholm, 1947).

⁶ Föregångaren till Könkämä sameby.

⁷ Sidorna 433-39.

⁸ Föregångaren till Lainiovuoma sameby.

⁹ Sidorna 436-47 samt 439-41.

¹⁰ Sidan 433.

konkurrerande "norsk" renskötsel i dessa områden. Detta kommer exempelvis till uttryck i den ovan refererade till Høyesterettsdomen i Maukensaken.¹¹ Där ger Høyesterett uttryck för att "norska" samer historiskt aldrig har betat några renar i Troms fylke.¹² Det är således missvisande som anges på sidan 18 i utkastet till Regionalplan Reindrift att "flere avklaringer i rettssystemet" [vår understrykning] inkluderar den gränsöverskridande renskötseln. Snarare är det så att i princip samtliga samiska landrättighetsmål rörande renskötsel i Troms har haft samebyar som parter.

Sammanfattningsvis följer det av ovanstående att det är klart, och nog närmast ostridigt, att det är Samebyarna (och de andra två samebyarna som historiskt samarbetat i Troms fylke) som historiskt har upparbetat egendomsrätt till land i Troms fylke genom alders tids bruk (sedvana). Att så är fallet kommer även till uttryck i Regionalplanen, även om detta förhållande därefter negligeras enligt vad som närmare redogörs för nedan.

Om Samebyarnas regelbundna protester mot att deras rättigheter skulle ha upphört och om den rättsliga relevansen därav

När väl egendomsrätt till renbetesland sålunda upparbetats av en sameby så kan inte den rätten lagligen tas ifrån samebyn med mindre denna samtycker till avståendet. Detta gäller även genom en renbeteskonvention.¹³ Samebyarna har inte samtyckt till att frånträda några renbetesland i Troms fylke som de traditionellt har brukat, inklusive sådana betesland de inte har kunnat använda under en längre tid på grund av renbeteskonventionerna eller övrigt intervenerande från den norska (och svenska) statens sida. Tvärtemot har Samebyarna uttryckligen och regelbundet gjort gällande att de landområden de (och deras företrädare Könkämä respektive Lainiovuoma lappbyar) traditionellt har brukat i Troms fylke fortfarande tillhör dem, bland annat i samband med antagandet av 1972 års renbeteskonvention. De har samtidigt protesterat emot att de inte tillåts använda stora renbetesområden i Troms fylke som rätteligen tillhör dem enligt sedvana. Då Samebyarna har sålunda protesterat kan inte heller annan genom att bruka samma område upparbeta någon rätt som utsläcker samebyns rätt. Det följer av att för att kunna upparbeta rätt enligt alders tids bruk så måste brukaren vara i god tro. Det går inte att vara i god tro när den ursprungliga och rättmätiga rättighetshavaren protesterar mot bruket.

¹¹ Rt 1985 s. 532.

¹² Sidan 538.

¹³ Att den svenska staten acceptera de olika tidigare renbeteskonventionerna saknar således rättslig betydelse i detta sammanhang. Lika lite som den norska staten saknar den svenska staten rättsligt mandat att genom politiska beslut bidra till konfiskering av privaträttslig egendom. Beträffande renbeteskonventionen, se vidare avsnitt 5, nedan.

Övrigt

Inte heller påverkas de av Samebyarna genom traditionell samisk renskötsel upparbetade rättigheterna av det av Norge sedermera införda RBD systemet. Inrättande av en administrativ ordning kan inte utsläcka civila rättigheter. Det skulle strida mot såväl den egendomsrätt som kommer till uttryck i den norska grunnloven som folkrättens egendomsskydd.

Det följer av ovanstående att det inte är korrekt som anges på sidan 26 i utkastet till Regionalplan Reindrift att samebyar har rätt till sommarbete i sex delområden i Troms fylke. Snarare har dessa enligt ålders tids bruk (sedvana) rätt att beta i samtliga de områden där de traditionellt har betat. Således stämmer det som står på sidan 31 att planarbetet inte kan ta ifrån renskötelsen upparbetade rättigheter, utan snarare måste respektera sådana. Det gäller i linje med ovanstående även av sameby upparbetad rätt till renbete i Troms fylke.

Det understryks att när rätt till renbete i ett område upparbetats genom ålders tids bruk enligt vad som beskrivits ovan så är det inte heller tillåtet för den norska staten att begränsa under vilka tider av året samebyn äger beta med sina renar i området. Snarare bestämmer samebyn själv när den vill nyttja de arealer till vilka den har upparbetat egendomsrätt.¹⁴

Avslutningsvis påminns det om att ovan dragna slutsatser inte påverkas av om Troms fylkeskommun skulle komma överens med det norska Sametinget om en Regionalplan Reindrift. Lika lite som staten kan Sametinget förhandla bort av renskötelsen upparbetade rättigheter av privaträttslig natur.¹⁵

Sammanfattning

Sammanfattningsvis har Samebyarna egendomsrätt till de områden i Troms fylke de traditionellt har brukat för renskötsel. Dessa sålunda upparbetade rättigheter kan inte tas ifrån dem eller inskränkas genom beslut av politisk karaktär, såsom genom en Regionalplan Reindrift. Snarare måste dessa rättigheter beaktas och respekteras när Troms fylkeskommun utformar Regionalplanen.

¹⁴ Ett undantag är om enligt sedvana samebyn delat området med annan sameby eller annan rättighetshavare. Under sådana omständigheter kan sedvanan föreskriva att de olika samebyarna etc. har tillgång till området under olika delar av året.

¹⁵ Att så är fallet bekräftades bl a i den rättsliga utvärderingen som Hans Petter Graver och Geir Ulfstein gjorde av det första förslaget till Finnmarkslov. Där slog de fast att inskränkningar i privata rättigheter inte kan kompenseras genom utökade kollektiva sådana. Se Hans Petter Graver og Geir Ulfstein, "Folkerettslig vurdering av forslaget til ny Finnmarkslov", Rapport Dato 11.06.2004

3. Om relevansen av Samebyarnas egendomsrätt utarbetad genom alders tids bruk för utformningen av Regionalplan Reindrift

3.1 *Inledning*

Konklusionen ovan uppställer krav på Troms fylkeskommun vid utformningen av Regionalplan Reindrift i främst två hänseenden. Dels måste fylkeskommunen utforma Regionalplanen så att denna respekterar och implementerar, snarare än underminerar och inskränker, Samebyarnas egendomsrätter. I tillägg uppställer Samebyarnas egendomsrätter ett krav på Troms fylkeskommun att lägga förhållandena till rätta så att Samebyarna aktivt och effektivt kan delta i alla former av arealplaneringsarbete etc. som berör dem. Nuvarande förslag till Regionalplan Reindrift brister kraftigt i båda dessa avseenden.

3.2 *Regionalplan Reindrift och respekt för egendomsrätten*

Utkastet till Regionalplan Reindrift anger som de enda aspekter som behöver beaktas vid arealplanläggningsarbetet bärkraftig värdeskapande, näringsutvecklande och sysselsättningsskapande renskötsel. Av ovanstående framgår att detta är uppenbart inkorrekt. Det kan visserligen vara riktigt att de nämnda är värden som det är motiverat att framhäva. Men i utgångspunkten måste – per definition – varje Regionalplan Reindrift i första hand respektera och bidra till implementering av av renskötselgrupper utarbetade rättigheter till land och naturresurser – och detta aldeles oavsett om gruppen ifråga har sin huvudsakliga hemvist i Norge eller Sverige. Detta förhållande framhävs dock inte eller ens kommer till uttryck i någon egentlig eller relevant mening i utkastet till Regionalplan Reindrift. Det är absolut nödvändigt att korrigera denna aspekt av utkastet. Annars kommer Regionalplanen att strida mot såväl internationell som nationell rätt, och blir lätt att överklaga.

Att utkastet till Regionalplan Reindrift påstår att arealplanläggning enbart behöver beakta samhällsaspekter – men inte rättigheter – innebär att denna likställer de renskötargrupper som har egendomsrätt till sina landområden med de som inte har sådana rättigheter till de områden de brukar. Det fråntar förstnämnda grupp rätt till deltagande och inflytande som den har rätt till. Detta är inte förenligt med folkrätten.

Utkastet till Regionalplan Reindrift går dock till och med längre än så. Utkastet påstår att RBD/siida har *mer rätt* att utöva inflytande över Regionalplanen än svenska samebyar. På botten av sidan 12 och överst på sidan 13 anges att norska RBD och/eller siida – och därmed uppenbarligen motsatsvis inte samebyar – har "rettslig klageintresse" i saker som har att göra med Regionalplan Reindrift. Det kan som anförts dock inte vara korrekt. Per definition har den som är rättighetshavare "rettslig klageintresse".

3.3 *Regionalplan Reindrift och Samebyarnas rätt att aktivt delta i beslutsprocesser etc.*

3.3.1 Allmänt om arealplanläggning etc.

Den omständigheten att Samebyarna har egendomsrätter till renbetesområdena i Troms fylke uppställer inte enbart ett krav på att Regionalplan Reindrift utformas på ett sätt som respekterar och bidrar till en implementering av dessa rättigheter. Därav följer även att Troms fylkeskommun, vid utarbetandet av Regionalplan Reindrift, har en direkt juridisk skyldighet att beakta Samebyarnas intressen, en skyldighet som inte föreligger gentemot de som inte bedriver renskötsel baserat på alders tids bruk (sedvana).

Egendomsrätten har många element. Den innefattar exempelvis självfallet en rätt för innehavaren att bruka sin egendom. Den omfattar även en rätt att neka utomstående tillträde till egendomen. I förhållande till det offentliga ger egendomsrätten innehavaren en rätt att aktivt delta i alla former av beslutsfattande, samhällsplanering, arealplaner etc. som berör egendomen och dess innehavare.

Regionalplan Reindrift måste följaktligen särskilt noga redogöra för på vilket sätt Troms fylkeskommun avser involvera Samebyarna (samt Saarivuoma och Talma) i framtida arealplanering etc. Allt annat vore rättsstridigt.

Utkastet till Regionalplan Reindrift har dock den exakt motsatta utgångspunkten. Detta fokuserar närmast uteslutande på och refererar närmast enbart till *norsk* reindrift. Den renskötsel samebyar bedriver i Troms fylke ignoreras närmast helt. Samebyarnas situation behandlas på knappt en halv sida (på sidan 28) i det 39 sidor långa utkastet till Regionalplan Reindrift, och det refereras även mycket sparsamt till samebyar och deras situation i övriga delar av dokumentet. Istället refererar utkastet i princip enbart till, och uppmanar endast till beaktande av, den renskötsel som bedrivs av RBD/siida. Det är som anförts direkt rättsstridigt då de rättigheter Samebyarna (och Saarivuoma och Talma) har upparbetat genom alders tids bruk (sedvana) innebär att norska myndigheter, kommuner – och Troms fylkeskommun - har en rättslig skyldighet att lägga förhållandena till rätta för samebyarnas aktiva och effektiva deltagande i arealplanläggning etc.

Sammanfattningsvis måste utkastet till Regionalplan Reindrift revideras så att detta inte längre totalt fokuserar på norska RBD/siida, utan att Regionalplanen i utgångspunkten beaktar Samebyarna i deras egenskap av rättighetshavare.

3.3.2 Särskilt om fylkesmannens ansvar

På sidan 21 av utkastet till Regionalplan Reindrift anges att fylkesmannen ska tillse att reindriftsnäringsens medverkan i planprocesser är tillräckligt tillvaratagen. Det är visserligen bra. Men även i detta sammanhang bortses helt från samebyarnas situation, intressen, och inte minst rättigheter. Samebyarna är idag närmast uteslutna från fylkesmannens beslutsprocesser som berör renskötsel, oaktat att besluten gäller marker till vilka Samebyarna har etablerat egendomsrätt.

Det just beskrivna understryks av att på sidan 21 och vidare det enbart refereras till, efter ett principuttalande om att fylkesmannen ska garantera renskötselns deltagande i beslutsprocesser, till norska RBD, medan samebyars deltagande över huvud taget inte nämns. Så är fallet oaktat att som anförts samebyarna är rättighetsinnehavare till de renbetesland de traditionellt har brukat, och därmed också enligt norsk rätt renskötselrättssubjekt med rättsligt krav på att beredas tillfälle att aktivt delta i beslutsprocesser.

3.3.3 Specifikt om deltagande i arbetsgrupper

För implementeringen av Regionplan Reindrift ska det tillsättas arbetsgrupper.¹⁶ Enligt nuvarande förslag föreslås att Samebyarna tillsammans med Saarivuoma och Talma ska ha rätt att delta med en gemensam representant i varje arbetsgrupp. Detta är fullständigt oacceptabelt. Det upprepas att Samebyarna (och Saarivuoma och Talma) i egenskap av rättighetshavare har rättsligt krav på att få aktivt delta i varje beslutsprocess som berör dem. Det kan förutsättas att arbetsgrupper som tillsatts i syfte att implementera Regionalplan Reindrift kommer att fatta beslut av betydelse för Samebyarna. Därmed har de – per definition – ett rättsligt krav på att vara representerade i de arbetsgrupper de så önskar. (Samebyarna (och Saarivuoma och Talma) har förvisso en stor del gemensamma intressen, men de har också som enskilda rättssubjekt frågor som rör den specifika samebyn, varför bristande representation för en samby inte kan kompenseras genom deltagande av en annan).

3.3.4 Ekonomiska förutsättningar

I kravet på aktivt deltagande ligger också att det måste finnas faktiska möjligheter, inklusive ekonomiska förutsättningar att delta i beslutsprocessen. Troms fylkeskommun har tagit initiativet till att ta fram en Regionalplan Reindrift, en beslutsprocess med potentiellt mycket stor inverkan på Samebyarna. De är tvugna att bevaka denna beslutsprocess, men det förutsätter deltagande i en stor mängd möten, författande av remissyttranden etc., något

¹⁶ Jämför sidan 39 i utkastet till Regionalplan Reindrift.

som är förenat med stora kostnader. Då det är Troms fylkeskommun som är upphov till dessa kostnader har fylkeskommunen en skyldighet att tillse att Samebyarna har faktiska möjligheter att delta.

3.4 "Stora och små samiska renskötselssamhällen"

På sidan 13 av utkastet till Regionalplan Reindrift påstås att "reindriften som drives med basis i Troms fylke er viktig for totaliteten av samisk reindrift og bidrar også til å opprettholde levende lokalsamfunn utenfor Troms, slik som Kautokeino og mange mindre samiske lokalsamfunn på svensk side." [vår understrykning] Uttalandet har knappast någon rättslig eller annan praktisk relevans. Samebyarna vill ändå lyfta fram detta då det belyser det ovan anförda, det vill säga att utkastet förminskar den renskötsel som bedrivs av Samebyarna (och Saarivuoma och Talma) och därmed närmast ignorerar dem i Regionalplan Reindrift. Karesuando/Idivuoma/Soppero området är nog ett minst lika starkt renskötselfäste som Kautokeino, och både de antal renar och det antal renskötare som befinner sig i Troms fylke från samebyar från svensk sida under sommaren överstiger vida det antal renskötare och renar som befinner sig där från norska RBD/siida.

4. Plan og bygningsloven

Enligt norsk rätt kommer Regionalplan Reindrift, om dokumentet skulle antas, som också framgår av utkastet till Regionalplan, utgöra en del av den generella regionalplanen för Troms fylke. Regionalplan Reindrift kommer därmed att, som också framgår av utkastet, regleras av den norska Plan og bygningsloven (PBL).

Enligt PBL § 5 st 1 har alla som berörs av en regionalplan rätt att delta i utarbetandet av denna. Som tryckts på upprepade gånger ovan så kommer Samebyarna i allra högsta grad att beröras av Regionalplan Reindrift. Oaktat detta har dessa inte beretts tillfälle att delta i arbetet med att utforma Regionalplanen. Det är i detta sammanhang inte tillfyllest att Samebyarna får kommentera utkastet till Regionalplan Reindrift först när detta föreligger färdigt.

Det följer av allmänna rättsprinciper¹⁷, och ytterst av den norska Grunnloven som slår fast att Høyestrett dömer i sista instans¹⁸, att Samebyarna äger rättsligt bestrida ett beslut att anta Regionalplan Reindrift om Regionalplanen skulle strida mot Samebyarnas rättigheter eller emot norsk rätt i övrigt. Närmare bestämt ska en regionalplan underkännas om denna a) har antagits i strid med PBL:s handläggningsregler, och/eller b) bryter mot norsk materiell rätt.¹⁹

¹⁷ Se bl a Høyesteretts dom Rt 2009 s. 661, para 71.

¹⁸ GL § 88.

¹⁹ Rt 2009 s. 661 para. 71 och 72 samt Förvaltningsloven § 41.

Som framgått ovan torde brott mot båda dessa kategorier rättsregler föreligga i förvarande fall.

5. Norsk/svenska renbeteskonventionen

5.1 *Regionalplan Reindrifts relevans för en norsk-svensk renbeteskonvention*

Ovan har pekats på att utkastet till Regionalplan Reindrift totalt fokuserar på RBD/siida, samtidigt som detta närmast ignorerar samebyar. Mot denna bakgrund är det oacceptabelt som anförs på sidan 31 av utkastet att Regionalplanen ska kunna bidra till att regionala behov och utmaningar beaktas i arbetet med att ta fram en ny renbeteskonvention mellan Norge och Sverige. Som anförts ovan måste även en sådan konvention beakta rättigheter som Samebyarna har upparbetat genom ålders tids bruk (sedvana). Då utkastet till Regionalplan Reindrift bortser från detta faktum, och då detta närmast uteslutande framhäver RBD/siida:s intressen, kan Regionalplanen i dess nuvarande utformning inte på något konstruktivt sätt bidra i renbeteskonventionsprocessen. Utkastet har helt enkelt för stark slagsida för att ha någon relevans i detta sammanhang.

I linje med ovanstående kan Samebyarna svårligen förstå varför Troms fylke, som anges på sidan 37 i utkastet till Regionalplan Reindrift, ska avvakta med att ta fram kartunderlag specifikt i konventionsområden. Det är ju tvärtom i sådana områden där såväl RBD/siida som samebyar har intressen som sådant kartunderlag behövs bäst, för att tillse att varken Regionalplan Reindrift eller en renbeteskonvention strider mot etablerade egendomsrätter. Samebyarna efterlyser Troms fylkeskommuns motiv till att inte vilja kartlägga sådana områden.

5.2 *Relevansen av utkastet till norsk-svensk renbeteskonvention för utformningen av Regionalplan Reindrift*

Till förslaget till norsk-svensk renbeteskonvention finns fogat ett så kallat områdesprotokoll (OP) som utgör en integrerad del av renbeteskonventionen. OP § 48 anger att varken Norge eller Sverige äger vidta åtgärd som försvårar för sameby eller RBD att bedriva renskötsel i konventionsområde. Stora delar av Troms fylke utgör konventionsområde för Samebyarna (och Saarivuoma och Talma). Detta måste beaktas vid utformningen av Regionalplan Reindrift. Ingen arealplanering etc. får ske som försvårar för samebyar att bedriva renskötsel i konventionsområden. Detta kommer dock inte heller ordentligt till uttryck i utkastet till Regionalplan.

Norge och Sverige har inte ratificerat förslaget till Renbeteskonvention. Men länderna har undertecknat detta. Det följer av Wienkonventionen om Traktaträtten Artikel 18 att Norge har en skyldighet att inte agera i strid med de principer som den undertecknade versionen av konventionen bygger på. Det innebär att ingen Regionalplan Reindrift kan antas som står i direkt strid med det undertecknade förslaget till konvention, inklusive OP. Som anförts lever utkastet till Regionalplan Reindrift inte upp till detta åtagande.

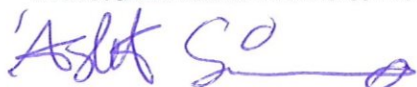
6. Avslutning

Samebyarna accepterar, av skäl som framgått ovan, över huvud taget inte föreliggande utkast till Regionalplan Reindrift. Vi tvingas uttrycka att vi finner utkastet direkt diskriminerande, med ett totalt bortseende från våra rättigheter och ett närmast fullständigt fokus på RBD/siidas intressen, på bekostnad av oss.

Vi tvingas vidare flagga för att rättsliga åtgärder inte kan uteslutas om Troms fylkeskommun avser gå vidare med detta förslag till Regionalplan Reindrift. Vi hänvisar härvid i första hand till de egendomsrättsliga rättigheter vi har beskrivit ovan, men också till PBL och den norska förvaltningsloven § 17. Sistnämnda bestämmelse föreskriver att varje sak – i samtliga delar - ska vara så väl undersökt som möjligt innan beslut fattas. Det förefaller uppenbart, baserat på föreliggande material, att Troms fylkeskommun i denna sak väl undersökt vissa delar – det vill säga utkastet till Regionalplan Reindrifts inverkan på norska RBD/siida – samtidigt som man knappast alls undersökt utan snarare uppvisat närmast totalt ointresse för vilken inverkan Reguleringsplanen skulle ha på samebyars renskötsel.

Vi noterar att Sametinget i Sverige och Svenska Samernas Riksförbund (SSR) bjudits in att delta i det vidare arbetet med Reguleringsplan Reindrift. Det ser vi naturligtvis positivt på. Vi påminner samtidigt om att sådant deltagande från ett rättsligt perspektiv aldrig kan kompensera för att vi som rättighetsinnehavare inte tillåts aktivt delta i beslutsprocesser som inverkar på oss och våra rättigheter.

Aslat Simma
Ordförande Lainiovuoma sameby

Nils O H Vasara-Hammare
Ordförande Könkämä sameby

